

Bài 11

PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG

Vũ Thành Tụ Anh

Trường Chính sách công và Quản lý Fulbright

9/8/2018

Nội dung trình bày

- ❧ Khái niệm về cách tiếp cận nghiên cứu tình huống
- ❧ Ưu, nhược điểm của nghiên cứu tình huống
- ❧ Ba giai đoạn của nghiên cứu tình huống:
 - ❧ Mục tiêu, thiết kế và cấu trúc
 - ❧ Triển khai thiết kế nghiên cứu cho từng tình huống
 - ❧ Đánh giá đóng góp của các tình huống nghiên cứu

Cách tiếp cận phương pháp nghiên cứu tình huống

- ☞ Một tình huống là một trường hợp (instance) của một lớp các sự kiện (class of event)
- ☞ Cách tiếp cận nghiên cứu tình huống: Là sự *soi xét chi tiết* về một tình huống để *phát triển* lý thuyết, *kiểm định* lý thuyết, hay *giải thích* sự kiện lịch sử và *có thể khái quát hóa* cho các trường hợp khác.
- ☞ Phương pháp nghiên cứu tình huống bao gồm cả phân tích *từng trường hợp đơn lẻ* và *so sánh* giữa một số ít tình huống.

Sức mạnh của phương pháp nghiên cứu tình huống

- ☞ Sự đúng đắn, chính chu về *khái niệm* và *đo lường*
- ☞ Phát hiện các *giả thuyết mới*
 - ☞ Phát hiện các *biến số* quan trọng
 - ☞ Phát hiện mối *quan hệ nhân quả*
- ☞ *Soi xét* một cách chặt chẽ các cơ chế nhân quả trong bối cảnh của từng trường hợp
- ☞ Mô hình hóa và đánh giá các mối quan hệ nhân quả *phức tạp*

Hạn chế tiềm tàng của phương pháp tình huống

- ❧ Thiết kế nghiên cứu dựa trên *một tình huống* duy nhất
- ❧ Nguy cơ *thiên lệch* trong việc lựa chọn tình huống
 - ❧ Chọn mẫu dựa vào biến phụ thuộc
- ❧ Ít “*bộc tự do*” (thiết kế nghiên cứu không xác định)
- ❧ *Thiếu tính đại diện*
 - ❧ Đánh đổi giữa sự chặt chẽ của lý thuyết, sự giải thích phong phú, và số lượng tình huống khả thi.
- ❧ Các tình huống *không độc lập* với nhau
 - ❧ Giá trị hạn chế của tình huống “*cận biên*”

Ba giai đoạn của nghiên cứu tình huống

1. Xây dựng *mục tiêu, thiết kế và cấu trúc* của nghiên cứu tình huống
2. *Triển khai* thiết kế nghiên cứu cho từng tình huống một cách phù hợp
3. Dựa trên kết quả của các nghiên cứu tình huống để *đánh giá đóng góp* của các tình huống này trong việc đạt được *mục tiêu nghiên cứu* cũng như đối với kho tàng tư liệu nghiên cứu và lý thuyết nói chung.

1. Mục tiêu, thiết kế và cấu trúc NCTH

1. Xác định vấn đề và mục tiêu nghiên cứu

- ☞ Câu đố (Puzzle) – thiếu sót trong tư liệu nghiên cứu?
- ☞ Mục tiêu (suy luận mô tả, suy luận nhân quả, cơ chế nhân quả, kiểm định giả thuyết/lý thuyết, xây dựng giả thuyết/lý thuyết, giải thích ...)

2. Xây dựng chiến lược nghiên cứu: Xác định các biến số

- ☞ Biến phụ thuộc (hoặc kết quả) nào cần được giải thích hoặc dự đoán?
- ☞ Những biến độc lập (và giải thích) nào trong khung lý thuyết của nghiên cứu?
- ☞ Biến nào sẽ được kiểm soát (dưới dạng tham số) và biến nào sẽ biến thiên giữa các tình huống so sánh?
 - ☞ So sánh có kiểm soát | Giống nhất | Khác nhất | Trước sv. sau

1. Mục tiêu, thiết kế và cấu trúc NCTH

3. Lựa chọn tình huống

- ☞ Là một phần *quan trọng* trong chiến lược nghiên cứu nhằm đạt *mục tiêu* nghiên cứu đã xác định ban đầu: Tình huống được chọn phải *phục vụ mục tiêu* nghiên cứu
- ☞ Các tình huống được chọn để tạo ra sự *kiểm soát* hay *biến thiên* theo yêu cầu của thiết kế nghiên cứu.

4. Mô tả sự sai biệt/biến thiên của các biến số

- ☞ Mô tả định tính hoặc định lượng
- ☞ Một phương pháp phổ biến để mô tả định tính là phân loại (typology)

1. Mục tiêu, thiết kế và cấu trúc NCTH

5. Xác định yêu cầu về dữ liệu

- ☞ Yêu cầu về dữ liệu được xác định từ *khung lý thuyết* và *chiến lược nghiên cứu* được sử dụng để đạt được các *mục tiêu nghiên cứu*
- ☞ Khi nghiên cứu tình huống đối sánh, yêu cầu về dữ liệu nên được thể hiện dưới dạng các *câu hỏi thống nhất* để đảm bảo tính *hệ thống* và *nhất quán* của dữ liệu

6. Tích hợp 5 nhiệm vụ một cách nhuần nhuyễn

- ☞ Các nhiệm vụ có mối quan hệ mật thiết và cùng nhau giúp đạt mục tiêu nghiên cứu cuối cùng.
- ☞ Không có một thiết kế hay nhiệm vụ “hoàn hảo”

2. Tiến hành nghiên cứu tình huống

- ❧ **Thu thập các tài liệu** học thuật và dữ liệu phỏng vấn có thể tiếp cận về tình huống và bối cảnh của nó
- ❧ **Thiết lập giá trị** của các biến độc lập và phụ thuộc của mỗi tình huống
 - ❧ Nếu thích hợp, nên định lượng và “gán giá trị” cho các biến độc lập và phụ thuộc
 - ❧ Phải luôn nêu rõ các tiêu chí được sử dụng để “gán giá trị” nhằm cung cấp cơ sở để đánh giá độ tin cậy
- ❧ **Giải thích kết quả** của từng trường hợp
 - ❧ Công việc “thám tử” và phân tích lịch sử
 - ❧ Các giả thuyết | giải thích thay thế?
 - ❧ Chuyển giải thích mô tả thành phân tích mô tả: Từ tình huống cụ thể thành kiến thức khái quát

3. Hàm ý của nghiên cứu đối với lý thuyết nói chung

- ☞ Hàm ý cho cả xây dựng và kiểm định lý thuyết
- ☞ **Xây dựng lý thuyết:**
 - ☞ Phát hiện biến số | giả thuyết | cơ chế nhân quả mới hay bị “bỏ sót” trong các nghiên cứu trước
- ☞ **Kiểm định lý thuyết:**
 - ☞ củng cố sức mạnh cho các lý thuyết đã có
 - ☞ Thu hẹp phạm vi và điều kiện áp dụng lý thuyết
 - ☞ Phân biệt giữa các giả thuyết/lý thuyết cạnh tranh